

07.01.2008

Vår ref: 469/ JL
Deres ref:

Kommentarer til NOU 2007:11 Studieforbund - læring for livet

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) er en paraplyorganisasjon for 72 barne- og ungdomsorganisasjoner som til sammen representerer mer enn 500.000 medlemmer. Organisasjonene omfatter alt fra korps og speider til politiske organisasjoner. Et flertall av barne- og ungdomsorganisasjonene er tilsluttet et studieforbund, og barne- og ungdomsorganisasjonene står for en viktig del av opplæringen i frivillig sektor.

Læring som en viktig del av frivilligheten selv

Læring i frivillig sektor er en viktig del av opplæringen som foregår i Norge, og ikke minst en viktig del av frivillig sektor selv. Den livslange læringen er ikke en begrenset sektor, men en integrert del av frivillige organisasjoners virksomhet. Den har betydning for organisasjonsbygging og videreutvikling av frivillige organisasjoner, kompetanse om frivillig arbeid og er et virkemiddel for å nå organisasjonenes mål.

Studieforbundenes rolle utover å være et mellomledd for den statlige støtten er først og fremst som tilrettelegger og kompetansesenter for organisasjonene: både ved å tilby egne kurs, og ved å kunne tilby organisasjonene kompetanse på å arrangere kurs. LNU er glad for at *Studieforbund - læring for livet* uttrykker en positiv holdning til frivilligheten og de frivilliges innsats. Men LNU skulle samtidig ønske at fokuset i meldingen i større grad var rettet mot opplæring som reelt foregår i frivillig sektor. Den rettighetsbaserte opplæringen er viktig, men er ikke kjernen i frivillig sektor som læringsarena. NOU 2007:11 synliggjør studieforbundene på en god måte, men burde i større grad også ha synliggjort opplæringen som foregår i de frivillige organisasjonene.

De frivillige organisasjonene bidrar gjennom sin aktivitet og opplæring til at flere får muligheten til å delta på like vilkår: både innen organisasjons- og kulturliv, men også i samfunnet som helhet.

Målstyring

LNU mener de foreslåtte målene på en god måte reflekterer prinsippene for opplæring i frivillig sektor. Dette er mål som de frivillige organisasjonene i stor grad oppfyller allerede, og som det er bra å få markert tydelig. Barne- og ungdomsorganisasjonenes

opplæring bidrar i stor grad til at disse målene blir oppfylt. Politiske ungdomsorganisasjoners demokratiopplæring bidrar til å styrke demokratiet og skape aktive medborgere, funksjonshemmedes ungdomsorganisasjoner tilbyr mestringskurs for sine medlemmer som gjør det mulig for dem å påvirke sin egen livssituasjon, korps, kor og orkestre styrker det kulturelle mangfoldet i Norge, mens alle barne- og ungdomsorganisasjonene på sitt vis bidrar til inkludering og deltakelse.

Samtidig som LNU mener at dette er gode mål for den frivillige opplæringen må ikke dette føre til krevende rapporteringsrutiner for måloppnåelse.

Regelverk

Regelverket for studieforbundene fremstår som unødig gammeldags og rigid. Det viktigste er at selve opplæringen er av god kvalitet, og det kan gjøres innenfor ulike rammer. Det bør for eksempel være mulig å få støtte til mer fleksibel og variert opplæring, for eksempel et kurs som kombinerer nettbasert undervisning med kurssamlinger. Størst mulig fleksibilitet vil gi økte muligheter for at alle kan delta, uavhengig av livssituasjon.

Aldersgrense

LNUs primærstandpunkt er at det ikke bør være noen aldersgrense for å få uttelling for godkjente kurs. Folkeopplysning og livslang læring kjenner ingen aldersgrense – verken øvre eller nedre. Det er heller ikke naturlig med en aldersgrense for læring i frivillig sektor. En av dens styrker er at folk i alle aldre er aktivt med, lærer og deltar. En 13-åring får like mye ut av et kurs i instrumentopplæring eller om barns rettigheter som en 14-åring.

Hvis aldersgrensen på 14 år likevel skal beholdes ønsker LNU at alderen på kursdeltakerne skal regnes ut fra hvilket år deltakerne er født i, i stedet for den eksakte fødselsdatoen. Dette vil gjøre administrasjonen enklere, og vil fungere på samme måte som ved stemmerettsalderen i Norge – alle kan stemme det året de fyller 18 år.

Timeantall

Reglene om timeantall bør være mer fleksible. Det blir arrangert mange kurs som er under tolv timer som dermed faller utenfor all statistikk og ikke er støtteberettigete. Men dette er også opplæringstilbud som har stor verdi, og som bør synliggjøres og gi muligheter til støtte. Det bør også være mulig å få støtte til mer fleksible opplæringstilbud, der man for eksempel kombinerer nettlæring og kurssamlinger, og andre typer fleksible kurs der timeantallet på fysiske kurssamlinger vil bli under tolv.

Antall deltakere

Dagens grense om at kurs må ha minimum fem deltakere er heller ikke hensiktsmessig. Mye opplæring retter seg naturlig mot mindre grupper, dette gjelder blant annet musikkopplæring for kvartetter. LNU mener at tre deltakere er tilstrekkelig for at deltakerne også kan dra nytte av hverandres erfaringer i undervisning, og foreslår derfor at grensen endres til minimum tre deltakere.

Rammevilkår

I Frivillighetsmeldingen skriver regjeringen at den vil styrke studieforbundene. LNU er glad for dette, og forventer at dette blir fulgt opp i de neste statsbudsjettene. En styrking av opplæring i frivillig sektor må først og fremst være en styrking av frivillige

organisasjoners egen opplæring, og ikke en styrking av byråkrati i studieforbund. Å øke tilskuddssatsene for kurs vil derfor være det viktigste regjeringen kan gjøre for å bedre rammevilkårene til frivillig opplæring.

Det er i dag et misforhold mellom innsatsen søknadskrivning og rapportering krever i forhold til utbetalt beløp til voksenopplæring. Sammenlignet med andre støtte-, refusjons- og tilskuddsordninger opplever mange av organisasjonene at det kommer lite penger tilbake. For å løse dette må det skje store endringer i gjennomføringen av voksenopplæringsystemet, eller det må komme betydelig mer penger i ordningen.

I tillegg er det ønskelig at bestemmelsen om fri bruk av offentlige lokaler for kurs blir styrket. Dette er en viktig ordning for organisasjonene både praktisk og økonomisk, og å gi organisasjonene mulighet til å benytte seg av flere offentlige lokaler vil være et rimelig tiltak med god effekt. Organisasjonene må bli likebehandlet av det offentlige, så alle organisasjoner som skal holde et studieforbundgodkjent kurs, må stille likt når det gjelder lån av lokaler.

Tilskuddsordninger

Fylkesvis organisering kan være fornuftig når det gjelder rettighetsbasert opplæring, men vil ikke være det for de frivillige organisasjonenes opplæring. Dette er ofte organisasjoner basert på frivillig innsats med små administrative ressurser. For disse er det atskillig mer praktisk at sentralledet kan håndtere administreringen og kontakten med studieforbundene, i stedet for at hvert enkelt fylkeslag må ha løpende kontakt med fylkeskommunen og fylkesvise studieforbund. Mange organisasjoner har også sentralt arrangerte opplæringstilbud med deltakere fra flere fylker. Dette vil det ikke være hensiktsmessig at en fylkeskommune og fylkesavdelingen av et studieforbund skal administrere og støtte økonomisk. Den foreslåtte Tilskuddsordning 1 vil derfor være den primære finansieringskilden for flertallet av de frivillige organisasjonene. Det er viktig at denne tilskuddsordningen ikke kuttes for å finansiere den foreslåtte Tilskuddsordning 2 (tilskudd til læring med paralleller i offentlig utdanning).

Kulturpott

Tron-utvalget foreslår en kulturpott som skal bli formidlet gjennom fylkeskommunen. Ideen om en kulturpott er svært god, for også å gi støtte til målet for mye kulturundervisning: nemlig fremførelsen eller utstillingen. Den kulturelle aktiviteten i selve fremføringen inneholder også et viktig opplæringselement. Hvis det kommer nye friske midler til dette, er det viktig at de ikke forsvinner inn i andre tiltak, og at så lite som mulig blir brukt på administrasjon. For mange av organisasjonene vil det være tungvint å søke fylkeskommunen om disse midlene, når resten av støtten til kursaktiviteten blir formidlet gjennom studieforbundet. Hvis et korps arrangerer en kursrekke som skal munne ut i en forestilling må de dermed søke studieforbundet om støtte til kurset og fylkeskommunen om støtte til forestillingen. Dette er unødig tungvint for organisasjonene og vil skape dobbeltarbeid både ved at organisasjonene må sende to søknader, og ved at dette må behandles av både studieforbundet og av fylkeskommunen. Det vil derfor være mer hensiktsmessig at organisasjonene kan søke studieforbundene om støtte fra denne potten.

Nye godkjenningkriterier for studieforbund

LNU er positive til at godkjenningkriteriene til studieforbundene gjennomgås på nytt. Det bør være et absolutt krav at studieforbundene skal være ikke-kommersielle, siden

dette er kjernen i frivillig virksomhet. Medlemskap i studieforbundet bør også begrenses til demokratiske frivillige organisasjoner. Det bør også stilles strengere krav til at studieforbundene skal være ubyråkratiske, siden dette er og bør være et kjennetegn ved frivillig virksomhet. For å etterleve dette, mener LNU det bør settes en grense for hvor stor prosentandel studieforbundene kan bruke til administrasjon og egen virksomhet, så mest mulig midler kommer organisasjonenes opplæringstilbud til gode.

Målet for læring i frivillig sektor bør være at organisasjonene kan drive sin aktivitet og opplæring på en best mulig måte, mens studieforbundene bistår dem i å gjøre dette. Studieforbundene bør derfor være effektive og dele ut mest mulig støtte til organisasjonene selv, i tillegg til å tilby medlemsorganisasjonene kompetansehevende kurs i hvordan å holde og arrangere opplæringstilbud.

Det bør ikke være et krav at studieforbundene må ha regional forankring, hvis dette betyr at studieforbundene selv må ha fylkesledd. At alle studieforbundene skal ha fylkesledd vil føre til unødige mye administrasjon og byråkrati. For mange organisasjoner er det mest praktisk å henvende seg sentralt til et studieforbund for alle typer henvendelser. Dette skaper også minimalt med byråkrati og administrasjon. Alle studieforbundene vil uansett ha regional forankring og støtte virksomhet over hele landet gjennom fylkes- og lokale ledd i medlemsorganisasjonene. Det nasjonale leddet i organisasjonene bør kunne ta seg av kontakten med studieforbund sentralt hvis organisasjonen ønsker dette.

Det er de frivillige organisasjonene som er kjernen i opplæringstilbudet i frivillig sektor. Opplæringen som foregår her er organisasjonens egen: initiativ, tema og kursholdere kommer fra organisasjonene selv. De har i dag eierskap til sine kurs og aktiviteter, og må fortsatt kunne ha dette for at denne opplæringen skal være livskraftig også i fremtiden. De frivillige organisasjonene er nyskapende, uavhengige og ubyråkratiske og dette gjør dem til unike læringsarenaer som bør bevares og videreutvikles.

Med vennlig hilsen
Landsrådet for Norges barne- og
ungdomsorganisasjoner (LNU)

Bjarne Dæhli
Leder

Trond Enger
Generalsekretær